

Gravplatsen och gravrättsinnehavaren.

Varför har vi satt upp skyltar på kyrkogården där vi söker släktingar eller närstående till gravsatta?

För varje gravplats skall det finnas en eller flera gravrättsinnehavare.

Vid de gravplatser där det saknas gravrättsinnehavare har vi satt upp skyltar där vi söker släktingar eller närstående till gravsatta.

Skyltarna på vissa gravplatser har suttit där i mer än två år. Eftersom inga släktingar eller närstående hört av sig kommer dessa gravplatser att **anses som återlämnade till Klinte pastorat.**

Är du släkt eller närstående? Kontakta oss omgående!!

Kontakta Gravexpeditionen tel 24 14 10
öppettider mån – tis 08.00 – 14.30
mail: klinte.grav@svenskakyrkan.se

Svenska kyrkan
KLINTE PASTORAT

Kyrkfönstret
Klinte pastorats kyrkoblاد Nr 3 2019

Svenska kyrkan
KLINTE PASTORAT

Kyrkoherden har ordet!

Hej!

Nu är alla våra grupper och aktiviteter för spädbarn, barn, ungdomar, vuxna och äldre igång. I det ”smörgåsbord” vi erbjuder hoppas vi att du hittar något matnyttigt som passar just för dig!

Att leva är ibland helt underbart och ibland fruktansvärt hemskt. Kyrkan vill finnas där för alla, i både glädje och sorg.

Kyrkan får då och då kritik för att moralisera. Tyvärr stämmer det ibland att någon kyrklig företrädare glömmer bort att han/hon själv också är människa. Kyrkans uppdrag är aldrig att trycka ner någon, snarare tvärtom. Vi vill hjälpa till att suddas ut dina misstag och lyfta bort känslan av skuld från dina axlar - något vi kan tack vare Jesus Kristus. Vill ni ha bikt så är det bara att ringa Janne Manni eller mig!

Tänk så mycket livsvisdom som ryms i den så kallade sinnesrobönen:

"Gud, ge mig sinnesro att acceptera det jag inte kan förändra, mod att förändra det jag kan och förstånd att inse skillnaden."

Vi har Sinnesrogudstjänster den tredje torsdagen i varje månad. Se sidan 4.

Kent Österdahl, kyrkoherde. Tfn: 070-235 14 55

Foto: Magnus Aronson

Informatör Sophie Malmros.....sophie.malmros@svenskakyrkan.se

Klinte församling

Klockare Mikael Wänskä.....070-517 13 79

Fröjel församling

Klockare Gunilla Lövgren 076-767 64 21

Församlingsrådets ordf. Lisbeth Jakobsson..... 070-594 47 86

Eksta församling

Klockare Christina Lidquist.....076-767 64 20

Församlingsrådets ordf. Rolf Fintzer.....070-692 78 95

Sproge församling

Klockare Christina Lidquist.....076-767 64 20

Församlingsrådets ordf. Kjell Olofsson..... 073-182 57 83

Bokning av förs.hem: expeditionen, t ex Helén Kattlunds.....24 00 05

Sanda, Västergarn och Mästerby församling

Klockare Sa och Vg: Gunnar Eriksson.....070-893 12 68

Klockare Mästerby: Hans Paulin.....070-787 49 92

Församlingsrådets ordf. Gunvor Westberg.....24 50 53

Bokning av Mästerby församlingshem:
expeditionen, t ex Helén Kattlunds.....24 00 05

Hejde församling

Klockare Hans Paulin.....070-787 49 92

Församlingsrådets ordf. Anders Wahlby.....070-664 31 37

Väte församling

Klockare Hans Paulin.....070-787 49 92

Församlingsrådets ordf. Mona Eneqvist.....24 61 43

Klockare/barnledare Edith Olofsson 076-76 76 423

Psalm 75 om Jesus:

*Lita på mig, om du bara tar min hand
leder jag dig till en lugn och skyddad strand.
Jag finns här hos dig. Fast vågorna går höga
kan du lita, lita, lita på mig.*

Vår studieverksamhet och våra
kultur- och musikaktiviteter
genomförs i samarrangemang med

sensus

Kontaktuppgifter för Klinte pastorat

Pastorexpeditionen .....tel. 24 00 05
Kyrkskolan 703, 623 76 Klintehamn
E-post: klinte.pastorat@svenskakyrkan.se
Hemsida: www.svenskakyrkan.se/klinte

Kyrkoherde Kent Österdahl.....24 01 76
kent.osterdahl@svenskakyrkan.se.....070-235 14 55

Komminister Janne Manni
janne.manni@svenskakyrkan.se 070-476 48 35

Diakon, Malin Martis 072-577 96 70
malin.martis@svenskakyrkan.se

Kyrkomusiker Robert Nyström.....25 18 65
robert.nystrom@svenskakyrkan.se.....072-508 58 65

Kyrkomusiker Erik Tibell.....24 01 79
erik.tibell@svenskakyrkan.se.....070-315 75 67

Pastoratskyrkorådets ordf. Kjell Olofsson.....073-182 57 83

Kanslist Helén Kattlunds Jacobsson.....24 00 05
helen.kattlunds@svenskakyrkan.se

Pedagog Carina Hansén.....24 01 75
carina.hansen@svenskakyrkan.se.....070-205 71 59

Barnledare Emma Lundmark.....072-508 58 66
emma.lundmark11@gmail.com

Gravexpeditionen Margareta Ahlqvist mån-tis 8:00-14:30...24 14 10
klinte.grav@svenskakyrkan.se

Redaktör: Sophie Malmros

Ansvarig utgivare: Kent Österdahl

Omslagsbild: Foto: Sophie Malmros

Kyrkfönstret ges ut av Klinte

pastorat till hushållen i Eksta,
Fröjel, Hejde, Klinte, Mästerby,
Sanda, Sproge, Västergarn och
Väte.

Varje fredag kl 14.00 håller vi
andakt på Ävallegården.

Den 26 oktober vandrar vi över Klinteberget med

Frälsarkransen.

Vandringen är c:a 7-8 km i lite ojäm
terräng, men med stigar att följa.

Vi startar klockan 13.00 vid

Klinte församlingshem och vandrar i

lugn takt med korta uppehåll samt

medhavd fikakorg. Det tar c:a 3-4

timmar. Vi hoppas på en solig och fin

höstdag!

Foto: Sara Danielsson

Kontakt: Malin Martis 0725 -77 96 70 och Lena Lindgren 0701-491157.

*Stort tack till er som
bistått med vackra
blommor till smyckning
av kyrkorna i
Västergarn, Sanda och
Mästerby under
sommaren.*

Klockarna

Omslagsbild och foto motstående sida: Sophie Malmros.

Brevduvan

- meddelande från diakonen

Malin Martis 072-577 96 70

malin.martis@svenskakyrkan.se

Den kärlek som du ger i omtanken om andra ger lärdom om hur vi ska vara mot varandra.

Sinnesrogudstjänst

i Hamnkyrkan i Klintehamn

kl. 19.00

15/8, 19/9, 17/10, 21/11, 19/12.

Sinnesrogudstjänsterna har en enkel

form som är lätt att

ta till sig. I varje

gudstjänst

medverkar någon

som berättar om

sina personliga

erfarenheter, och det finns tid för

eftertanke, ljuständning, bön, musik

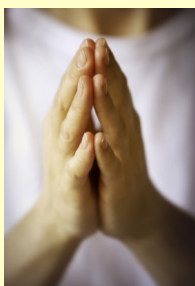
och sång.

"Gud, ge mig sinnesro att

acceptera det jag inte kan förändra,

mod att förändra det jag kan och

förstånd att inse skillnaden."

Tack!

Vill passa på att tacka alla frivilliga som hjälper till på olika sätt i våra verksamheter, utan er skulle det bli svårt att genomföra.

Klucku Tei i Hamnkyrkan

startar igen den 16/9 - 16/12.

Måndagar kl. 10 - 11:30.

Välkommen!

Otendag med våfflor

i Sproge församlingshem.

Första tisdagen i varje månad

mellan kl. 14 - 16.

Datum: 3/9, 1/10, 5/11, 3/12.

Har du frågor om någon av

verksamheterna kontakta Malin:

0725 - 77 96 70

Gillar du att sjunga?

Kom till kören som repeterar

onsdagar kl. 19.00

i Klinte församlingshem!

Körledare är Erik Tibell 070-315 75 67

Gillar du att spela?

Musikverkstan vänder sig till ungdomar

från c:a 13 år som vill spela och sjunga

tillsammans.

Kontakta Erik Tibell 070-315 75 67

Alla åldrar är välkomna i Koralbrasset

eller Pastoratsorkestern.

Kontakta Robert Nyström 072-508 58 65

Pastoratsorkestern

medverkar samt ackompanjerar psalmsången vid följande gudstjänster under hösten:

Söndag 10 nov kl. 19:00

Gudstjänst i Fröjel kyrka.

Söndag 8 dec kl. 10:00

Gudstjänst i Hejde kyrka

Välkommen!

Konstverk: Kersti Rådén Laurin

UNGDOMSGRUPPENS TRÄFFAR HÖSTEN 2019

NU ÄR TERMINEN IGÅNG ÄVEN FÖR VÅRA KONFIRMERADE UNGDOMAR. INNEHÅLLET KOMMER VI MEDDELA I VÅR SMS-GRUPP.

HÖR AV DIG TILL CARINA HANSÉN (070-2057159) OM DU VILL VARA MED.

5 SEPTEMBER 18-21

19 SEPTEMBER 18-21

3 OKTOBER 18-21

24 OKTOBER 18-21

31 OKTOBER 18-21

28 NOVEMBER 18-21

12 DECEMBER 17-21

Konfirmander hösten 2019

20-22 SEPTEMBER LÄGER PÅ EKEGÅRDEN.

AVSLUTAS I VÄTE KYRKA MED FAMILJEGUDSTJÄNST KL.14-15.

20 OKTOBER HEJDEBO 13.30-19.

FREDSGUDSTJÄNST I HEJDE KYRKA 18-19.

16 NOVEMBER STIFTSKONFIRMANDDAG I VISBY.

MER INFO KOMMER NÄR VI VET MER.

7-8 DECEMBER SAMLING 15 I KLINTE FÖRSAMLINGSHEM

AVSLUTNING KL. 13 MED MÄSSA I MÄSTERBY KYRKA. SLUT 14.

UNDER JULEN

GÅ PÅ MINST TVÅ GUDSTJÄNSTER UNDER JULEN.

Sopplunch i Västergarns hembygdsgränd

Torsdagar kl.12.00 den
19/9, 17/10, 21/11, 19/12

Välkommen till gemenskap med soppa, kaffe, andakt och musik!

Onsdagsträffarna

Ons 25/9 Sproge förs.hem kl.13.30

Från lanthandelsdisken till predikstolen med Jan Olander och hans dragspel.

Ons 30/10 Sanda bygdegård kl.13.30

From pieces to peace.

”Ett splittrat land får fred”

Olle Jonsson sjunger och berättar samt visar bilder från en resa till Sydafrika.

Ons 27/11 Hejde bygdegård kl.13.30

Kåseri och julstämning med Sune Österdahl och Malin Martis.

Foto: Sophie Malmros

Jörgens frågelåda!

Hej alla gamla barn och unga vuxna! Till detta nummer av kyrkfönstret har jag fått in en hel del frågor. Jag skall svara på dessa. Ska bara... äta upp... min banan. Så. Klar. Eller vänta... Så. Klar. Min hyresvärd Janne har tvingat mig att slänga skalen i komposten. Säkert klokt.

Första frågan lyder:

Hej Jörgen. Jag undrar hur Gud ser ut! Min pappa säger att han inte finns. Min mamma att han är uppe i himlen. Vad tror du? Med ovanliga hälsningar, Robin

Hej Robin! Svår fråga. För det första tror jag att han (eller hon, hen, hun) är gul. Men det är bara jag. För det andra tror jag att Jesus var Gud. Så då vet vi att han hade händer och fötter och ögon och näsa. Säkert kunde han klättra i träd också. Så ja, vi vet inte, men jo, Jesus fanns ju!

Foto: Jörgen

Namn: Jörgen
Född: 1984 i Värmlands skogar.
Yrke: Entertainer, bananätare och sidekick.
Motto: Hellre en banan i handen än en ananas.

KYRKIS i Klinte
för åk 1-3 (Klinteskolan)
Träffas på tisdagar 14.30-17.00
i Klinte församlingshem.
Max 12 barn i gruppen.
Startar tisdagen den 1 oktober.
Ledare: Emma L och Edith

BARNKÖREN i Sanda
för åk1- 2 (Sanda skola)
Max 12 barn i gruppen.
Träffas **onsdagar 13.00-14.30**
i Sanda prästgård (kapellet).
Startar onsdagen den 18 september
Ledare: Erik och Emma L.

KLUBBEN
för åk 4-6 (Klinte skola)
Träffas på **onsdagar 15.00-17.30**
i Klinte församlingshem.
Max 12 barn i gruppen.
Startar onsdagen den 2 oktober.
Ledare: Carina och Edith

KOTTARNA
Träffas på **torsdagar 9.30-11.30**
i Klinte församlingshem.
Öppen verksamhet för föräldrar och barn. Fika. Ingen anmälan krävs, bara kom när ni kan!
Startar torsdagen den 3 oktober.
Ledare: Emma L och Edith.

KYRKIS i Sanda
för åk 1-3 (Sanda skola)
Träffas på **torsdagar 14.00-16.30**
i Sanda prästgård.
Max 12 barn i gruppen.
Startar torsdagen den 3 oktober.
Ledare: Emma L och Edith

Musikprojekt
för barn i åk 3-6
Vissa torsdagar 15-16.30 i
Hamnkyrkan
6-8 träffar/termin avslutas med en
musikteater våren 2020.
Startar torsdagen den 3 oktober
Ledare: Erik och Carina

Våra ledare i barnverksamheten:

Emma Lundmark
emma.lundmark11@gmail.com
072-508 58 66

Edith Olofsson
edith.olofsson@svenskakyrkan.se
076-76 76 423

Erik Tibell
erik.tibell@svenskakyrkan.se
070-315 75 67

Carina Hansén
carina.hansen@svenskakyrkan.se
070-205 71 59

Messy Church i Klinte förs.hem
8/10, 6/11, 5/12 kl. 17-19

Familjegudstjänst 13/10 kl.14 i Fröjel kyrka

Fredsgudstjänst 20/10 kl. 18 i Hejde kyrka

Barnverksamhetens avslutning med
Luciatåg 15/12 kl. 15 i Hejde kyrka

Barnverksamheten

Våra aktiviteter för små och stora barn.

- * Varje gång vi ses blir det mellis.
- * På Kyrkis och Klubben samtalar vi om livet, dagen eller vad som är viktigt för barnen just då. Sen pysslar, leker, dramatiserar och ibland sjunger vi. Stunden avslutas alltid med andakt kring någon bibeltext.
- * *I Klinte hämtar vi barnen med bil. Är det någon förälder, farmor, morfar m.fl. som har möjlighet att hjälpa till med transporten tisdagar kl. 14 och onsdagar kl. 15 (om de inte får åka med bussen hit)*
- * Anmälan till ledarna för respektive grupp, snarast! Först till kvarn gäller!!! **OBS!**

Andra frågan lyder:

Hej Apan. Min storebror säger att ingen kan gå på vatten. Vad säger du?

Hälsningar Titanic

Hej Titanic! För det första, jag är ingen apa. Jag är en människoapa. Läs en bok någon gång. Tack. Jag tror du syftar på alla dessa gå-på-vatten-saker som folk har läst eller skojat om. Min hyresvärd Janne har sagt att vatten på Jesu tid var oftast förenat med kaos. Det fanns inte fina färjor som vi har nu så vi kan åka till fastlandet. Vatten var farligt. Som fastlandet! Så om Jesus kunde gå på vattnet, stilla stormar och allt han nu gjorde så kan det betyda flera saker. Dels att han bara gjorde så, men sen också att vi skall förstå att kaos, det är inget Gud gillar. Har han skapat oss kan han också ge oss lugn. Kaos är inte farligt, bara osäkert. Vatten likaså. Isberg däremot, det är livsfarligt!

Tredje och sista frågan lyder:

Hej Jörgen. Vi är tre kvinnor i varierad ålder som inte jobbar i Klinte Pastorat och som undrar varför inte våra män oftare säger att de älskar oss? Skulle vara så fint att höra lite oftare?

Mvh Tre stycken vars namn inte är detsamma som i brevfilmen

Hej kvinnor! Ojoj, det var en stor fråga. Kärlek och relationer är nog det ni människor gillar mest. Vi människoapor är liksom lite förbi det där men jag skall ge ett svar.

Vad jag sett av människor är att ni inte är så bra på beröm. Har aldrig hört er säga typ "Oj vad grymt många bananer du har plockat" eller "Men pälskling, det var den största korgen med bananer jag har sett!" Istället tar ni mycket saker för givet. Att ni skall vara tillsammans till exempel. Mitt råd är följande; PRATA MED VARANDRA! Jag har förstått att de som är kvinnor hos er människor oftast är klokare, alltså, måste ni drämma till era män med högre tonfall och allvarigare blick. Annars tror de att allt är lugnt. Dra dem i öronen helt enkelt och ge dem anledning att jobba på ordentligt. Annars tycker jag att ni människor är lustiga. Vill väl men det går sådär.

Lycka till!

S:t Olof - våldsam kung och populärt helgon.

Olav II Haraldsson hette den norske kungen som efter sin död blev helgonförklarad. Hans relikier förvaras i Nidarosdomen i Trondheim och från hela Norden vandrade pilgrimer dit. S:t Olof var ett populärt helgon även här och tillbads i många av de gotländska kyrkorna. I Väte finns en vacker skulptur av honom på ett eget helgonaltare.

Vikingatåg

Olav föddes i Norge 993 och for redan som barn med på olika vikingatåg i Östersjön. Enligt Snorre Sturlasson lär han år 1007 även gått iland på Gotland, och här brandskattat gutarna. Senare styrde han kosan västerut. 1009 deltog han i angreppet mot London. Legender menar att det var Olav som rev "London bridge" men det är troligtvis inte sant. Sant är däremot att han den 29 september 1011 var med och plundrade Canterbury. Invånare dödades och

ärkebiskopen Elfheah togs tillfånga och dräptes även han litet senare. Året därpå 1012, angrep Olav och hans anhang Newemouthe i Suffolk, men där mötte de motstånd och Olav blev sårad. Olav tog då tjänst hos hertig Richard II i Normandie i nuvarande Frankrike. Här satte han och hans män skräck i landbygdens befolkning på hertigens befallning.

Lät döpa sig

Hans blodiga arbete hindrade dock inte att han lät döpa sig av biskopen i Rouen omkring år 1013. Men ingen rast, ingen ro. På våren 1014 var Olav åter i England, nu i tjänst hos kung Ethelred II. Här var uppdraget att ta tillbaka England från danskarna. Och den danske kung Knut drevs också tillbaka till Danmark. Men redan 1015 kom kung Knut tillbaka och då bytte Olav sida och stred mot engelsmännen på danskarnas sida.

Ombyte förnöjer, inte sant?

Kung av Norge

Olav hade höga ambitioner och siktade på att bli kung av Norge. 1015 återvände han till sitt hemland, utropade sig till kung och kom att regera fram till 1028.

Välkommen till pastoratets syföreningar!

Eksta-Sproge syförening med start 15/9 ses var fjortonde dag, oftast torsdagar kl. 13-16.
Kontakt: Kristina Johansson 070-7218491

Fröjel syförening med start i september ses varannan måndag kl.19.
Kontakt: Lisbeth Fredin 0498-244018

Klinte syförening startar 4/9 och ses varje onsdag i Hamnkyrkan mellan kl. 13-16.
Kontakt: Eivor Kurki 076-0503206

Sanda syförening med start i september ses en gång i månaden.
Kontakt: Ellen Wallin 0498-242040

Syföreningsauktioner:

Sanda Stationshus den 20/11 kl.19.00

Klinte Hamnkyrkan den 28/11 kl.19.00

Fröjel Skolgården den 3/12 kl.19.00

Har vi missat någon aktiv syförening i våra kyrkor i pastoratet så hör gärna av er till Malin Martis.

Vill du skapa din egen julkrubba med bibliska figurer?

Alla är välkomna oavsett tidigare kunskaper! Har du varit med innan kan du vara med och komplettera med fler figurer. Kursen hålls på måndagar, men startar **söndagen den 13 oktober kl.14** med en familjegudstjänst i Fröjel kyrka, därefter fortsätter vi till Klinte församlingshem och påbörjar vårt arbete.

Sedan kommer vi att träffas ytterligare fem gånger på **måndagar kl.18.00–21 (14/10, 28/10, 18/11, 25/11, 9/12)**. Kl.18.00 inleder vi med att illustrera kommande söndags evangelietext med bibliska figurer. Därefter övergår vi till tillverkningen av våra figurer. 19.30 c:a tar vi fikapaus. Och vi avrundar sedan kl.21.00.

Kursledare är Eivor Kurki och Carina Hansén. Kostnaden är 800 kr/2 figurer. I priset ingår material till dina valda två figurer samt fika vid varje tillfälle.

Anmälan till pastorsexpeditionen 24 00 05
Sista anmälningsdag 1 oktober.
Vi har plats för max 8 personer. Först till kvarn gäller!

Varmt välkomna önskar Eivor och Carina!

Källorna är få och motstridiga om vad kung Olav egentligen gjorde för kristnandet av Norge. Det fanns kristna före hans regeringstid liksom hedningar efter hans frånfalle. Det man vet är att han hade med sig fyra biskopar från Wessex som kunde prästviga norska präster. Vissa källor hävdar att Olav ändrade landets lagar och gav dem kristet innehåll, att han startade en norsk kristen statskyrka samt enade Norge, men andra källor motsäger detsamma.

Politiska intriger

Tydligt är att de politiska intrigena fortsatte. Olav upprättade nu allianser med det svenska kungahuset. Han gifte sig med Olof Skötkonungs dotter, Astrid Olofsdotter, och 1026 försökte han tillsammans med svågern, den svenske kung Anund Jakob, erövra Danmark när kung Knut var i England. Knut hann dock tillbaka och vid slaget vid Helgeå drev han Olav på flykten. Olav fick överge sina skepp och fly hem till fots.

From eller brutal?

Olav skildras på olika sätt av eftertiden. En del källor menar att han tvångskristnade sina undersåtar med hugg och slag och hot om att bränna ner deras gårdar. Andra legender beskriver hur han fromt fick heliga källor att springa fram ur berget på åtskilliga ställen under sina resor. Även på Fårö, vid Gamle hamn, lär det finnas en Olofskälla. Hur from eller brutal han var lär vi aldrig få veta. Den danske

kung Knut hade däremot en klar uppfattning av vad han tyckte om sin motståndare Olav.

1028 seglade kung Knut till Norge med 50 krigsskepp. Olav såg då ingen annan råd än att fly till Novgorod där han fick bo hos sin svåger storfursten Jaroslav och svägerskan Ingegerd Olofsdotter från Sverige.

Till S:t Olofsholm

På väg till Novgorod gjorde Olav ett besök på Gotland på den plats som kom att kallas S:t Olofsholm.

I Gutasagan omtalas det som ett fredligt utbyte av gåvor.

”Någon tid därefter kom Olof den helige, kungen, på flykt från Norge med sina skepp och lade till i den hamn som heter Akerhamn. Där låg den helige Olof länge. Då for Ormica av Hejnum och många andra mäktiga män till honom med sina gåvor. Sålunda gav Ormica honom tolv baggar och andra dyrbarheter. Då gav den helige Olof honom i gengäld två dryckeskar (bullor) och en bredyxa. Då tog Ormica emot kristendomen efter den helige Olofs lära. Och han byggde sig ett bönehus på den plats, där nu Akerhamns kyrka står. Därifrån for Olof den helige till Jaroslav i Holmgård.”

I Chronica Guthilandorum från 1600-talet beskriver Strelow däremot hur Olavs besök vid S:t Olofsholm orsakade ett blodigt slag på Lajkare

hajt mellan hedniska gutar och Olavs män. De besegrade gutarna lät sedan omvända sig till Olavs kristendom, enligt Strelow.

Dråpet i Stiklestad

Efter mellanlandningen i S:t Olofsholm kom Olav till tryggheten i Novgorod men bara ett år senare återvände han till Norge för att försöka ta tillbaka tronen. Vid det här laget var norrmännen rejält trötta på honom och Olav blev dräpt av sina egna i Stiklestad den 29 juli 1030.

Helgonförklarad

Redan året därpå 1031 blev Olav helgonförklarad av en av sina biskopar. En flora av legender växte fram om sjukdomar som botats och blinda som fått synen tillbaka vid Olavs grav. Olav blev som S:t Olof det populäraste helgonet i Norden. Som helgon bidrog han faktiskt mer till att ena och kristna Norge än under sin levnad. Men hur kunde en sådan brutal krigare få så många anhängare efter sin död?

I våra ögon är han nog inget kristet föredöme men kanske såg man mer upp till krigaridealet under den här tiden.

Den handlingskraftige asaguden Tor fanns ju nära till hands som jämförelse.

Reliker i Trondheim

S:t Olofs relik förvaras i Nidarosdomen i Trondheim och hit vallfärdade en ständig ström av pilgrimer längs den berömda pilgrimsleden genom Sverige. (På norra Gotland finns idag S:t Olavsleden mellan S:t Olofsholm och Solberga kloster i Visby.)

S:t Olof är sjömännens och böndernas skyddshelgon och avbildas ofta med kungakrona, riksäpple och yxa. Under fötterna har han en så kallad ”underliggare” som ibland ser ut som en soldat och ibland som en drake med människohuvud.

Skulpturen i Väte

Originalskulpturen av S:t Olof från Väte kyrka finns idag i Historiska museets depå, men 1965 gjorde den skicklige skulptören Bertil Nyström från Slite den vackra kopian som nu står på helgonaltaret i Väte.

Det finns ofta två helgonaltare i de gotländska kyrkorna. Ett för Maria och ett för kyrkans skyddshelgon. Ofta var detta skyddshelgon S:t Olof, då han var så populär. Eventuellt var våra kyrkor förr också uppkallade efter helgonen precis som kyrkoruinerna i Visby. Helgondyrkandet städades dock ut under reformationen så det är svårt att veta säkert. Men Väte kyrka hette kanske en gång i tiden ”S:t Olofs kyrka i Väte”. Vem vet?

Text och foto: Sophie Malmros

Söndag 24 november Domssöndagen

Hejde 10 Högmässa. Carina Nyström Ahlin, trumpet.
Sproge 19 Gudstjänst.

Mån 25/11

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Ons 27/11

Hejde 13.30 Onsdagsträff i Hejde bygdegård. Kåseri och julstämning med Sune Österdahl och Malin Martis.

Tor 28/11

Hamnk:an 19 Syföreningsauktion

Söndag 1 december Första söndagen i Advent

Västergarn 11 Gudstjänst. Karin Nilsson, sång. Kyrklunch.
Klinte 14 Mässa. Cikoriakören. Glögg.
Fröjel 18 Adventskaffe, 18.30 Gudstjänst. Fredrik Willstrand, sång. Koralbrass.

Mån 2/12

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Tis 3/12

Fröjel 19 Syföreningsauktion i Skolgården.

Tor 5/12

Klinte 17 Messy Church i församlingshemmet.

”Inspirationscafé”

Vi startar igen i september i Väte församlingshem!

Datum för café + boklån:

26/9, 10/10, 24/10, 14/11, 28/11, 12/12

Vid frågor ring Yvonne Bjarneby 0760-741360

Varmt välkommen!

Väte församlingsråd.

Söndag 3 november Söndagen efter alla helgons dag

Eksta	10	Mässa.
Klinte	17	Minnesgudstjänst. Cikoriakören.
Hejde	19.30	Minnesgudstjänst för Sanda, Västergarn, Mästerby, Hejde och Väte. Cikoriakören sjunger.

Mån 4/11

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Tis 5/11

Sproge 14-16 Otendag i församlingshemmet i Sproge.

Ons 6/11

Klinte 17 Messy Church i församlingshemmet i Klinte.

Fre 8/11

Hamnk:an 18 Offentlig huskonsert, Professionella musiker och amatörer bjuder på ett varierat program med klassisk musik och folkmusik. Ta gärna med fikakorg.

Söndag 10 november Tjugoförsta söndagen efter Trefaldighet

Mästerby	10	Orgelgudstjänst med Robert Nyström.
Hejde	13	Mässa.
Fröjel	19	Gudstjänst. Pastorsorkestern.

Mån 11/11

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Söndag 17/11 Söndag före domssöndagen

Eksta	10	Gudstjänst.
Sanda	13	Gudstjänst.
Väte	18	Lovsångsmässa.

Mån 18/11

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Ons 20/11 19 Syföreningsauktion. Sanda stationshus.

Tor 21/11

Västergarn 12 Sopplunch i hembygdsgården.
Hamnk:an 19 Sinnesrogudstjänst. Hans Paulin, sång.

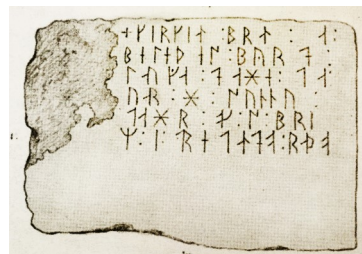
Hejde kyrka återinvigs med Fredsgudstjänst.

Den årliga Fredsgudstjänsten går av stapeln söndagen 20/19 kl. 18:00 med fackeltåg från Hejde bygdegård fram till kyrkporten. Där inviger biskop Thomas kyrkan och vi firar Fredsgudstjänst som avslutas med varmkorv och kaffe inne i kyrkan. Passa på att beskåda runstenen i koret!

Saxat ur Kyrkfönstrets runreportage för ett år sedan:

Kyrkan brann!

Ofta handlar runristningar om gravar. Men i Hejde fanns förr också en intressant minnessten om en brand 1492. Tyvärr har stenen kommit bort under 1800-talet. P.A. Säve såg den senast 1854 vid dörren till sakristian. Inskriptionen lyder: **kirkian bran a belethes byrd lauga dahe ta uar h sunnu tahr ok s prim i tretando ratho** Kyrkan brann under bildbärande på lördagen. Då var **h** söndag(run) och **s prim**(run) i trettonde raden (på påsktavlan). Enligt runkalendern är året 1492. Troligtvis var det en takbrand, då interiör och glasmålningar inte skadats. Vid en restaurering under 1700-talet hittades mycket riktigt avbrända bjälkar i taket.

P.A. Säves teckning från 1854 av den nu borttappade minnesstenen. Bild ur Gotlands runinskrifter.

Försvunna runstenen är återfunnen under trägolvet!

Hejde kyrka har under året restaurerats och värmesystemet har renoverats. När man lyfte på golvbrädorna upptäckte **Gundemar Lindahl från Byggnadshyttan** en fyrkantig sten med runskrift på.

Runologen Magnus Källström tillkallades och han kunde fastställa att det var samma runsten, som varit försvunnen sedan 1854, som nu åter såg dagens ljus. P.A. Säve såg den 1854 och sedan var den borttappad i 165 år. Men i själva verket låg den bara under trägolvet hela tiden. Nu ska runstenen tas bättre omhand. I samband med Hejde kyrkas iordningställande har stenen nu fått en särskild plats framme i koret där den kan beskådas av alla framtida besökare.

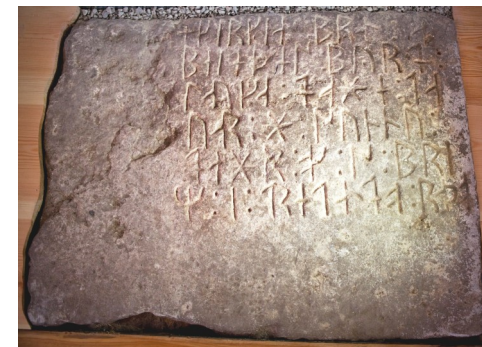

Foto: Sophie Malmros

Pastoratets almanacka sept-nov

Ändringar kan bli nödvändiga. Kontrollera därför alltid uppgifterna i fredagstidningens predikoturer.

Mån 23/9

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Ons 25/9

Sproge 13:30 Onsdagsträff i Sproge församlingshem.
Jan Olander med dragspel.

Lör 28/9

Klinte marknad. Kom gärna och prata en stund. Vi finns där hela dagen.

Söndag 29 september Den Helige Mikael's dag

Klinte 13 Högmässa. Koralbrass. Cikoriakören
Övriga församlingar Kyrkbil till Klinte.
Eksta 18 Stugmöte vid Kronvall. Ta gärna med kaffekorg.

Mån 30/9

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Tis 1/10

Sproge 14-16 Otendag i församlingshemmet.

Söndag 6 oktober Sextonde söndagen efter Trefaldighet

Eskelhem! 11 Kontraktshögmässa.
Övriga församlingar Kyrkbil till Eskelhem
Sproge 19 Gudstjänst.

Mån 7/10

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Tis 8/10

Klinte 17 Messy Church i församlingshemmet.

Söndag 13 oktober Tacksägelsedagen

Klinte 10 Orgelgudstjänst med Robert Nyström.
Mästerby 13 Mässa. Skördeauktion.
Fröjel 14 Familjegudstjänst. Sanda barnkör

Mån 14/10

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Tor 17/10

Västergarn 12 Sopplunch i hembygdsgården.
Hamnk:an 19 Sinnesrogudstjänst. Zanna Dunstrand, sång.

Söndag 20 oktober Artonde söndagen efter Trefaldighet

Eksta 10 Mässa.
Västergarn 13 Gudstjänst.
Hejde 18 Biskop Thomas inviger kyrkan och vi firar
fredsgudstjänst. Ljuståg går från bygdegården.

Mån 21/10

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Lör 26/10 13 Vandrings med frälsarkransen från Klinte församlinghem.

Söndag 27 oktober Nittonde söndagen efter Trefaldighet

Sproge 10 Gudstjänst.
Väte 13 Gudstjänst. Koralbrass.
Hamnk:an 18 Lovsångsmässa.

Mån 28/10

Hamnk:an 10-11.30 Klucku tei.

Ons 30/10

Sanda 13.30 Onsdagsträff i Sanda bygdegård med Olle Jonsson som berättar om Sydafrika.

Fre 1/11

Väte 13-16 Kyrkogårdskaffe.

Lör 2/11

Fröjel 10-16 Kyrkogårdskaffe.

Lördag 2 november Alla helgons dag

Sanda 10 Mässa.
Sproge 13 Invigning av askgravlunden. Högmässa. Malin Martis, sång.
Fröjel 19.30 Minnesgudstjänst för Fröjel, Eksta och Sproge.
Johanneskvartetten.